

Asia: HE 38/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kirjanpitolain ja tilintarkastuslain 1 luvun 1 §:n ja 3 luvun 5 a §:n muuttamisesta

Finnwatch kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä kirjanpitolain ja tilintarkastuslain muuttamisesta. Esitetyillä muutoksilla täytöntöönpanntaisiin kestävyysraportointia koskevan niin sanotun muutosdirektiivin säännökset, joilla muun muassa supistetaan merkittävästi raportointivelvollisten yritysten joukkoa ja rajoitetaan raportointivelvollisten yritysten tietopyyntöjä niiden arvoketjuun kuuluville yrityksille.

Kyseinen muutosdirektiivi on osa Euroopan komission helmikuussa 2025 esittelemää ja maaliskuussa 2026 voimaantullutta niin sanottua Omnibus I -pakettia. Euroopan oikeusasiamies on moittinut¹ Euroopan komissiota huonosta hallinnosta Omnibus I -paketin valmistelussa ja esimerkiksi Euroopan keskuspankki on todennut², että erityisesti kestävyysraportointidirektiivin soveltamisalan kaventaminen uhkaa direktiivin alkuperäisiä tavoitteita tavalla, jota olisi vielä syytä harkita³.

Finnwatch pitää muutosdirektiivin säännöksiä pääosin perusteettomina heikennyksinä yritystoiminnan läpinäkyvyyteen ja kehottaa Suomea säilyttämään laajan raportointivelvoitteen kansallisena ratkaisuna. HE:n mukaan Suomessa raportointivelvollisten yritysten määrä vähenisi esitettyjen muutosten myötä nykyisin piiriin kuuluvasta 1 300 yrityksestä noin 130:een.

Kuten HE:ssä todetaan, laajan raportointivelvoitteen säilyttäminen kansallisena ratkaisuna on mahdollista, sillä kyseessä on minimidirektiivi. HE:n mukaan "Tämä kuitenkin asettaisi suomalaisyritykset ETA-alueen kilpailijoitaan epäedullisempaan asemaan suuremman

¹ Euroopan oikeusasiamies. 27.11.2025. Ombudsman finds maladministration in how Commission prepared urgent legislative proposals. Tiedote. Haettu 22.4.2026 osoitteesta <https://www.ombudsman.europa.eu/en/press-release/en/215989>

² OPINION OF THE EUROPEAN CENTRAL BANK of 8 May 2025 on proposals for amendments to corporate sustainability reporting and due diligence requirements, https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/legal/ecb_leg_con_2025_10.en.pdf. Euroopan keskuspankki kommentoi komission esitystä, jossa ehdotettiin soveltamisalan rajaamista suuriin yrityksiin, joilla on tilinpäätöspäivänään ollut tilivuoden aikana keskimäärin yli 1 000 työntekijää. Muutosdirektiiviin lisättiin komission esityksen mukaisen työntekijöiden määrään perustuvan raja-arvon lisäksi myös liikevaihtoon perustuva raja-arvo, 450 miljoonaa euroa, mikä on huomattavasti korkeampi kuin suuryrityksen määritelmän mukainen liikevaihdon raja-arvo. Toisin sanoen, muutosdirektiivin mukainen soveltamisala on komission esitystäkin suppeampi.

³ OPINION OF THE EUROPEAN CENTRAL BANK of 8 May 2025 on proposals for amendments to corporate sustainability reporting and due diligence requirements, https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/legal/ecb_leg_con_2025_10.en.pdf. Euroopan keskuspankki kommentoi komission esitystä, jossa ehdotettiin soveltamisalan rajaamista suuriin yrityksiin, joilla on tilinpäätöspäivänään ollut tilivuoden aikana keskimäärin yli 1 000 työntekijää. Muutosdirektiiviin lisättiin komission esityksen mukaisen työntekijöiden määrään perustuvan raja-arvon lisäksi myös liikevaihtoon perustuva raja-arvo, 450 miljoonaa euroa, mikä on huomattavasti korkeampi kuin suuryrityksen määritelmän mukainen liikevaihdon raja-arvo. Toisin sanoen, muutosdirektiivin mukainen soveltamisala on komission esitystäkin suppeampi.

kustannusrasitteen myötä, jos muut jäsenvaltiot hyödyntävät muutosdirektiivin salliman mahdollisuuden kynnysarvojen korottamiseen.” Väite jättää huomiotta, että monet suomalaisyritykset ovat jo aloittaneet nykyisin mukaisen raportoinnin ja vielä suurempi joukko on varautunut sen alkamiseen. Kattava läpinäkyvyys kestävyysseikkoihin tulisikin nähdä vientivalttina ja kilpailuetuna. Finnwatchin syksyllä 2025 julkaistun selvityksen⁴ mukaan ensimmäisessä aallossa keväällä 2025 aloittaneet yritykset ovat tunnistaneeet kestävyysraportointidirektiivin mukaisen kestävyysraportoinnin läpiviennistä monenlaisia hyötyjä.

Lisäksi HE:ssä todetaan, että ”Direktiiviperusteisen soveltamisalan supistuminen ei rajoita suomalaisten yritysten kestävyysraportointia”. Tätä väitettä perustellaan sillä, että soveltamisalan ulkopuolelle jäävät yritykset voisivat edelleenkin oma-aloitteisesti ja vapaaehtoisuuden pohjalta laatia kestävyysraportin. On kuitenkin selvää, etteivät kaikki soveltamisalan ulkopuolella jäävät yritykset niin tule tekemään, ja että nykyisin taloutta laajemmin kestävyys ohjaava vaikutus heikkenee samalla merkittävästi. Lisäksi on todennäköistä, että oma-aloitteisesti vapaaehtoisuuden pohjalta raportoivat yritykset raportoivat komission myöhemmin vahvistaman vapaaehtoisesti käytettävän kestävyysraportointistandardin mukaisesti, joka tulee olemaan huomattavasti suppeampi kuin soveltamisalaan kuuluville yrityksille tarkoitetut raportointistandardit.

Finnwatch kuitenkin pitää hyvänä, että HE:n mukaan oma-aloitteisesti ja vapaaehtoisuuden pohjalta raportoivien yritysten olisi ilmoitettava jos kestävyystietoja esitetään tavalla joka on puutteellinen direktiivin ja lain vaatimuksiin nähden. Kyseinen velvollisuus on tarpeen raporttien käyttäjien harhaanjohtamisen ehkäisemiseksi.

Soveltamisalan kaventamisen lisäksi niin muutosdirektiiviin kuin HE:een sisältyy myös muita epäonnistuneita muutoksia, kuten raportointivelvollisen yrityksen arvoketjuun kuuluvan yrityksen oikeus pidättäytyä antamasta muita kuin komission myöhemmin vahvistamassa vapaaehtoisesti käytettävässä kestävyysraportointistandardissa vaadittuja tietoja raportointivelvolliselle yritykselle, jos kyseisellä arvoketjuyrityksellä on ollut palveluksessaan keskimäärin enintään 1 000 henkeä viimeksi päättyneellä tilikaudella. Kyseisen säännöksen tarpeellisuutta on vaikea hahmottaa. Ilman erillistä säännöstäkin yritykset voivat olla antamatta tietoa asiakkailleen, mutta yleensä yritysten intresseissä on vastata asiakkaidensa vaateisiin.

Toinen kyseenalainen säännös on mahdollisuus jättää julkaisematta kaksoisolennaisuusanalyysiin ja kestävyysseikkoihin liittyviä tietoja jos niiden julkaisemisesta olisi erityistä taloudellista haittaa raportointivelvolliselle yritykselle. Ko. tiedot pitäisi kuitenkin edelleen julkaista jos niiden julkaisematta jättäminen vaarantaisi riittävän ja tasapuolisen kuvan saamisen esimerkiksi ko. yritykselle olennaisista kestävyysvaikutuksista. Finnwatchin

⁴ Finnwatch. (2025). Uusia näkymiä vastuullisuuteen: Suomen suurimpien yritysten ilmastotiedot ensimmäisissä CSRD-raporteissa. <https://finnwatch.org/fi/julkaisut/uusia-naekymiae-vastuullisuuteen>

tulkinnan mukaan nämä molemmat muutokset lähinnä vain lisäävät sääntelyn monimutkaisuutta ja tulkinnanvaraisuutta.